

УДК 346.32

ДОДАТКОВИЙ СТРОК ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (NACHFRIST) ЯК ПЕРЕДУМОВА ОДНОСТОРОННЬОГО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ

Бабій А.О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Верховний Суд України

У статті досліджено положення Конвенції Організації Об'єднаних націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, Принципів УНІДРУА, Принципів європейського договірної права, якими закріплено концепцію Nachfrist (надання боржнику додаткового строку для виконання зобов'язання). Приділено уваги положенням Німецького цивільного уложення як першоджерела такого права. Проаналізовано вимоги до змісту повідомлення про встановлення додаткового строку, поняття «розумної тривалості» цього строку, а також наслідки його спливу. Досліджено практику європейських судів у цій сфері. Зроблено висновок про доцільність запровадження передумов для позасудового розірвання договору у господарське законодавство та необхідність у подальших дослідженнях у цій сфері.

Ключові слова: одностороння відмова від договору, розірвання договору, процедура Nachfrist, неістотне прострочення, додатковий строк розумної тривалості.

Запорукою розвитку економіки будь-якої країни в умовах ринкових відносин є, по-перше, стабільність цивільного обороту, яка значною мірою залежить від юридичної захищеності господарських зобов'язань, і по-друге, можливість учасників таких зобов'язань своєчасно змінювати або припиняти їх, якщо економічний ефект у цьому разі буде більшим, ніж від збереження status-quo. З огляду на викладене, важливого значення набувають передбачені законодавством способи зміни (припинення) договірних правовідносин, серед яких особливе місце належить односторонній відмові від зобов'язання як підставі для односторонньої зміни або розірвання господарського договору.

Господарським кодексом України (далі – ГК) передбачено, що управнена сторона (кредитор) має право на: 1) односторонню відмову від виконання свого зобов'язання у разі порушення зобов'язання другою стороною (п. 1 ч. 1 ст. 236 ГК); 2) відмову від оплати за зобов'язанням, яке виконано неналежним чином або достроково виконано боржником без згоди другої сторони (п. 1 ч. 1 ст. 236 ГК); 3) відмову від прийняття подальшого виконання зобов'язання, порушеного другою стороною, або повернення в односторонньому порядку виконаного кредитором за зобов'язанням (п. 2 ч. 1 ст. 236 ГК); 4) відмову від прийняття виконання, якщо внаслідок прострочення боржника виконання втратило для неї інтерес (ч. 2 ст. 220 ГК).

Як оперативно-господарська санкція, одностороння відмова від виконання зобов'язання управненою стороною у разі порушення зобов'язання другою стороною застосовується у позасудовому порядку та без попереднього пред'явлення претензії порушнику зобов'язання (ч. 1 ст. 237 ГК).

Постановка проблеми. Слід зауважити, що виникаюча у зв'язку із застосуванням режиму позасудового розірвання договору загроза дестабілізації договірних правовідносин усувається у країнах Європи шляхом введення правила, згідно із яким позасудове розірвання може бути обумовлене або істотністю порушення, або дотриманням кредитором процедури Nachfrist (надання боржнику додаткового строку розумної тривалості для усунення порушення), або комбі-

нацією принципу істотності порушення та процедури Nachfrist. Як зазначає А.Г. Карапетов, у жодному із відомих правопорядків право на односторонню відмову від порушеного договору не може бути реалізовано без дотримання цих додаткових умов [1, с. 13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У чинному ГК про істотність порушення як підставу для односторонньої зміни або розірвання договору не йдеться. У ч. 2 ст. 651 ЦК, який застосовується до виконання господарських договорів з урахуванням особливостей, передбачених ГК (ч. 4 ст. 193 ГК), істотність порушення договору другою стороною розглядається як підстава для зміни або розірвання договору за рішенням суду на вимогу однієї із сторін. Оскільки одностороння відмова від зобов'язання як підстава для односторонньої зміни або розірвання господарського договору застосовується у позасудовому порядку, положення ч. 2 ст. 651 ЦК на неї не поширюються. Аналіз зазначених положень ГК дозволяє припустити, що управнена сторона може односторонньо змінити або розірвати договір навіть у разі незначного (неістотного) порушення зобов'язання, що навряд чи є виправданим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню питань, пов'язаних із окресленою проблематикою, приділяв увагу такий російський вчений, як Карапетов А.Г., проте спеціальних досліджень, безпосередньо присвячених інституту Nachfrist та його правовому регулюванню у європейському договірному праві, в Україні не здійснювалося.

Постановка завдання. З огляду на викладене, метою цієї статті є дослідження нормативного регулювання процедури Nachfrist у таких міжнародно-правових актах як Конвенція Організації Об'єднаних націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» 1980 року (ВК), Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА), Принципи європейського договірної права (Принципи ЄДП), вивчення судової практики із цього питання та формулювання висновків стосовно доцільності імплементації відповідних положень у національне законодавство.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж здійснити огляд зазначених вище документів, звернемося до досвіду Німеччини, у

Німецькому цивільному уложенні (НЦУ) якої вперше серед інших країн закріплено спеціальний механізм, який, забезпечуючи інтереси боржника, надає йому шанс на збереження договору шляхом усунення допущеного порушення (у подальшому – *Nachfrist*).

Так, статтею 323 НЦУ передбачено, що у разі невиконання чи неналежного виконання боржником зобов'язання кредитор має право розірвати договір, якщо він безрезультатно призначив строк для виконання чи виправлення порушення. Іншими словами, передбачено необхідність направлення боржнику спеціального повідомлення, у якому зафіксовано додатковий пільговий строк, протягом якого боржник має право усунути порушення. У разі якщо боржник не виконає свого зобов'язання, тобто не усуне допущеного ним же порушення протягом встановленого додаткового строку, кредитор має право односторонньо розірвати договір.

Слід підкреслити, що німецькі суди розглядають процедуру встановлення додаткового строку виконання зобов'язання як передумову, без дотримання якої договір не може бути розірвано в односторонньому порядку [8, 9].

Як зазначається у літературі, правило про надання боржнику останнього шансу на збереження договору шляхом усунення допущеного порушення походить із загальної прив'язки усіх континентальних правових систем до принципу *pacta sunt servanda* та витікаючої із нього небажаності відступлення від договору в односторонньому порядку, з однієї сторони, а також із властивого цим правовим системам пріоритетного захисту інтересів боржника, з другої [2, с. 44].

Частиною 2 ст. 323 НЦУ передбачено винятки із загальної правила про *Nachfrist*, – додатковий строк не слід призначати, якщо: 1) боржник категорично та остаточно заявляє, що не виконає зобов'язання; 2) боржник прострочив виконання зобов'язання, у той час як строк, передбачений договором, мав особливе значення для кредитора (із договору слідує, що кредитор особливо зацікавлений в отриманні виконання саме у цей строк); 3) існують особливі обставини, які з урахуванням інтересів сторін, виправдовують негайне розірвання. Окрім цього, кредитор звільняється від обов'язку встановлення додаткового строку у разі звільнення боржника від виконання з підстав, передбачених ч.ч. 1–3 ст. 275 НЦУ, зокрема, у зв'язку із неможливістю виконання. У цьому разі договір припиняється не автоматично, а шляхом направлення другій стороні повідомлення про його розірвання.

Таким чином, надання боржнику можливість усунути порушення та запобігти розірванню договору за процедурою *Nachfrist* відіграє роль необхідної для стабілізації обороту додаткової умови допустимості розірвання.

Розробники ВК, закріпивши право про надання боржнику додаткового строку для виконання зобов'язання, дещо відійшли від німецького варіанту *Nachfrist*. Головною відмінністю є те, що у разі істотного порушення договору, як продавець, так і покупець мають право негайно, тобто без дотримання процедури *Nachfrist*, розірвати договір, повідомивши про це другу сторону. Так, згідно із п. а ч. 1 ст. 49 та п. а ч. 1 ст. 64 ВК покупець (продавець) може заявити про розірвання договору,

якщо невиконання продавцем (покупцем) будь-якого з його зобов'язань за договором або за цією Конвенцією є істотним порушенням договору.

Нагомість кредитор може встановити додатковий строк розумної тривалості для виконання боржником своїх зобов'язань у разі прострочення виконання, яке не може бути кваліфіковане як істотне порушення договору. Після неoderжання виконання протягом встановленого таким чином строку, а саме – у разі непоставки продавцем товару (пп. б п. 1 ст. 49 ВК) або невиконання зобов'язання покупця сплатити ціну чи прийняти поставку (пп. б п. 1 ст. 64 ВК), або якщо боржник прямо заявляє, що не здійснить виконання, кредитор може розірвати договір, повідомивши про це боржника. Однак навіть у разі прострочення, встановлення додаткового строку згідно із ВК є правом, а не обов'язком кредитора, на відміну від *Nachfrist*, закріпленого у німецькому та французькому праві [4].

Аналізуючи мотиви закріплення розробниками ВК процедури надання додаткового строку для виконання зобов'язання лише у випадку його прострочення, міжнародні правники вказують, що ВК визнає прострочення договору особливою, відмінною від інших формою неналежного виконання, оскільки «прострочення не може бути усунуто з моменту, коли дата виконання зобов'язання минула». Тим не менш, зазначають, що у багатьох випадках кредитор віддає перевагу виконанню із простроченням, аніж невиконанню зобов'язання взагалі, а тому ладен надати стороні, що порушила зобов'язання, другий шанс, не вдаючись до інших засобів правового захисту [3, с. 6–7].

У коментарях до Принципів європейського договірної права зазначено: навіть якщо прострочення або іншого роду невиконання є істотним і потерпіла сторона має право негайно розірвати договір, вона може за допомогою процедури *Nachfrist* надати боржнику остаточний шанс виконати зобов'язання (або виправити неналежне виконання), при цьому не втрачаючи право розірвати договір після спливу цього строку [7]. У цьому разі кредитор буде звільнений від необхідності доказування істотності порушення при оскарженні боржником правомірності розірвання договору у суді.

Протягом встановленого додаткового строку ані покупець згідно з п. 2 ст. 47 ВК, ані продавець відповідно до п. 2 ст. 63 ВК не можуть вдаватися до будь-яких заходів правового захисту від порушень договору. Теж саме передбачено п. 2 ст. 7.1.5. Принципів УНІДРУА та п. 2 ст. 8:106 Принципів ЄДП. Встановлення таких обмежень є зрозумілим, адже боржник, отримавши повідомлення про встановлення додаткового строку виконання зобов'язання, може понести значні витрати при підготовці до такого виконання та його реалізації, а тому має бути захищений від раптової зміни намірів кредитора.

Водночас п. 2 ст. 47 та п. 2 ст. 63 ВК, а також п. 2 ст. 7.1.5 Принципів УНІДРУА та п. 2 ст. 8:106 Принципів ЄДП встановлено, що протягом додаткового строку кредитор (покупець/ продавець) може призупинити виконання своїх зустрічних зобов'язань та вимагати відшкодування збитків.

Також положеннями цих статей передбачено, що потерпіла сторона не повинна очікувати спливу додаткового строку у разі, якщо боржник прямо повідомив, що не виконає свого зобов'язання протягом цього строку. Таке повідомлення боржника, як уже було зазначено, трансформує навіть незначне прострочення в істотне порушення договору і є підставою для негайного розірвання договору та вжиття інших необхідних засобів правового захисту.

Після спливу додаткового строку договір не припиняється автоматично, за винятком ситуації, коли кредитор одночасно із встановленням додаткового строку повідомляє боржника, що у разі невиконання зобов'язання протягом встановленого строку, договір буде розірвано автоматично. Таке право передбачено, зокрема, п. 3 ст. 7.1.5 Принципів УНІДРУА та п. 3 ст. 8:106 Принципів ЄДП. Якщо у повідомленні не містилося застереження про автоматичне припинення договору, кредитор може розірвати його, повідомивши про це боржника у порядку, передбаченому ст. 26 ВК.

Слід зазначити, що право кредитора розірвати договір після спливу додаткового строку передбачено також у Принципах ЄДП та Принципах УНІДРУА. Однак, на відміну від ВК, у якій це право обмежено випадками несвоєчасної «поставки», «сплати ціни або прийняття товару», пунктом 3 ст. 8:106 Принципів ЄДП та пунктом 3 ст. 7.1.5. Принципів УНІДРУА це право передбачено при простроченні будь-яких зобов'язань. Водночас у п. 4 ст. 7.1.5. Принципів УНІДРУА зазначено, що п. 3 цієї статті не застосовується, якщо невиконання зобов'язання становить незначну частину договірних зобов'язань боржника.

Таким чином, відповідно до ст.ст. 47 та 63 ВК, п. 1 ст. 7.1.5. Принципів УНІДРУА та 8:106 (1) та п. 1 ст. 8:106 Принципів ЄДП кредитор (потерпіла від порушення договору сторона) може встановити для іншої сторони додатковий строк виконання зобов'язання (*Nachfrist*) при порушенні будь-яких зобов'язань за договором. Однак розірвати договір після спливу встановленого таким чином строку кредитор може лише у визначених випадках – у разі «непоставки» (п. 1 ст. 49 ВК), «невиконання зобов'язання зі сплати ціни або прийняття поставки товару» (п. 1 ст. 64 ВК), «простроченні у виконанні значної частини договірних зобов'язань» (ст. 7.1.5 (3) Принципів УНІДРУА, та простроченні (п. 3 ст. 8:106 (3) Принципів ЄДП). У всіх інших випадках невиконання зобов'язання, кредитор може розірвати договір лише у разі істотного порушення договору.

На увагу заслуговують також питання, пов'язані із формулюванням повідомлення про встановлення додаткового строку виконання зобов'язання у порядку процедури *Nachfrist*. Зокрема, наскільки однозначним має бути це повідомлення аби боржник зрозумів, що додатковий строк, протягом якого зобов'язання має бути виконано, є остаточним. З огляду на це зазначають: аби не ввести боржника в оману, у повідомленні слід зазначити, що зобов'язання має бути виконане, наприклад, «протягом тижня» або «не пізніше першого липня». При цьому вимогу не можна висловлювати неоднозначними формулюваннями, зокрема недостатнім буде вказати – «ми маємо надію, що виконання буде надано не пізніше першого липня». Така постанов-

ка може скласти у боржника враження, що «він може відкласти виконання зобов'язання на невідзначений строк» [7]. Так само пропозиція здійснити виконання «так скоро як це можливо», «негайно» або протягом незрозумілого (сумнівного) періоду часу є недостатньою, адже може розглядатися як «абстрактна необхідність отримати виконання зобов'язання у натурі» [10, с. 239].

Отже, повідомлення має містити настільки чітко сформульоване попередження, яке не призведе до необхідності подальшого тлумачення або роз'яснення того, що зазначена у ньому дата є кінцевим терміном виконання зобов'язання, і сторона, яка його надсилає, не готова вийти за рамки цього строку.

Незважаючи на те, що ст.ст. 47 та 63 ВК передбачено, що додатковий строк, встановлений для виконання боржником своїх зобов'язань, має бути розумної тривалості, жодне із положень не містить визначення розумності. А тому у юридичних працях та судовій практиці виражають різні думки із цього приводу.

Наприклад, у рішенні Вищого земельного суду ФРН від 24 травня 1995 року зазначено, що період, необхідний для транспортування трьох друкарських верстатів із Німеччини до Єгипту «протягом одинадцяти днів» вважається занадто коротким для організації перевезення морем від точки [X] до точки [Y], враховуючи, що продавець залежав від розкладу корабля та наявності вільного місця для вантажу [11], а строк від трьох до чотирьох тижнів визнано розумним [8].

Дійсно, неможливо загально або абстрактно встановити межі розумного строку. А тому серед інших чинників, які слід враховувати при встановленні такого строку, зазначають «ступінь та наслідки прострочення», «становище сторін та відповідні торговельні звичаї», «комерційні інтереси обох сторін», «час поштового обслуговування» та ін. Іншими словами не слід вважати, що потерпіла сторона надасть другій стороні додатковий строк довший, аніж вона могла розумно очікувати від виконання договору. Водночас, додатковий строк не має бути таким, що *a priori* унеможливує виконання зобов'язання протягом цього часу [3, с. 16–17]. У будь-якому разі розумна тривалість строку має залежати від обставин кожної окремої справи.

У коментарях до ст. 8:106 Принципів ЄДП зазначено, що слід враховувати такі фактори як: строк, який звичайно ставиться для виконання такого роду зобов'язань: якщо цей строк є коротким, додатковий строк також буде коротким; потреба потерпілої сторони у швидкому виконанні за умови, що це є очевидним для сторони-порушника; природа товарів, послуг або прав, які мають бути надані або виконані. Зокрема, виконання складних зобов'язань вимагає більш тривалого часу ніж простих; подія, що стала причиною порушення зобов'язання. Так, сторона, яка не виконала зобов'язання через погані погодні умови, має бути надано триваліший строк ніж стороні, яка просто забула про свої обов'язки [7].

Отже, термін «розумність» у будь-якому разі залишає певний простір для дій на власний розсуд, чим може скористатися сторона, яка має право на встановлення додаткового строку виконання зобов'язання.

Згідно із п. 3 ст. 7.1.5. Принципів УНІДРУА та п. 3 ст. 8:106 Принципів ЄДП якщо наданий боржнику додатковий строк є занадто коротким (не має розумної тривалості), він продовжується до розумної тривалості, тобто розірвання договору можливе лише після спливу додаткового строку, якщо такий строк був розумної тривалості.

З огляду на те, що упродовж установленого додаткового строку кредитор не має права розірвати договір або вдаватися до будь-яких інших засобів правового захисту від порушення договору (окрім відшкодування збитків), видається, що передбачена «розумна тривалість» додаткового строку виступає запобіжним засобом, який не дозволяє кредитору, зловживаючи своїм правом, використовувати незначне прострочення з метою розірвання договору. Такої точки зору притримуються також науковці та судова практика [3, с. 19–20].

Підсумовуючи, слід зазначити, що згідно із ВК, Принципами УНІДРУА та Принципами ЄДП надання боржнику додаткового строку розумної тривалості для виконання зобов'язання є правом, а не обов'язком управленої сторони (кредитора), передбачене лише у разі прострочення договору і не може бути застосована при неналежному виконанні договору, за якого єдиною умовою допустимості розірвання договору є істотність порушення. Протягом цього строку кредитор не може вживати інших правових заходів проти боржника, зокрема вимагати виконання зобов'язання в натурі або розірвати договір, однак може притримати виконання власного обов'язку та вимагати відшкодування збитків та інших втрат, завданих невиконанням.

Висновки із даного дослідження. Повертаючись до питання доцільності запровадження процедури надання боржнику додаткового строку виконання зобов'язання, слід зазначити наступне.

Такий фактор як дотримання кредитором процедури надання боржнику додаткового стро-

ку для усунення порушення спорадично визнається національним законодавством. Наприклад, згідно із ч. 3 ст. 849 ЦК якщо під час виконання роботи стане очевидним, що вона не буде виконана належним чином, замовник має право призначити підрядникові строк для усунення недоліків, а в разі невиконання підрядником цієї вимоги – відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків.

Як правило, у момент прострочення або неналежного виконання зобов'язання кредитору не відомо наскільки скоро боржник фактично виконає (виконає належним чином) своє зобов'язання та чи виконає його взагалі. У цьому разі кредитор, звичайно, може скористатися наданим йому правом односторонньої відмови від зобов'язання, внаслідок чого господарський договір буде змінено або розірвано. Однак ч. 2 ст. 237 ГК передбачено, що у разі незгоди з застосуванням оперативного-господарської санкції заінтересована сторона може звернутися до суду з заявою про скасування такої санкції та відшкодування збитків, завданих її застосуванням. При цьому слід зазначити, що аналіз наявної у Єдиному державному реєстрі судових рішень практики господарських судів дозволяє констатувати, що оскарження використання управленої стороною оперативно-господарських санкцій у вигляді односторонньої відмови є непоодиноким явищем.

З огляду на те, що процедура надання додаткового строку створена з метою усунення зазначеної «подвійної невизначеності» та де-факто трансформує невиконання протягом встановленого додаткового строку в істотне порушення договору і, відповідно, звільняє кредитора від можливих ризиків, пов'язаних із односторонньою зміною або розірванням договору, запровадження такої процедури у чинне господарське законодавство видається доцільним та може бути предметом для подальших досліджень.

Список літератури:

1. Карапетов А.Г. Основные тенденции правового регулирования расторжения нарушенного договора в зарубежном и российском гражданском праве: дис. ... док. юрид. наук.: 12.00.03. – М., 2011. – 499 с.
2. Карапетов А.Г. Расторжение нарушенного договора в российском и зарубежном праве. – М., 2011. – 556 с.
3. Chengwei Liu. Additional period (Nachfrist) for late performance: perspectives from the CISG, UNIDROIT Principles and PECL and case law. – 25 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/liu4.html>.
4. Knapp in Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sale Convention, Cesare Massimo Bianca & Michael Joachim Bonell eds., Milan (1987), 460 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/knapp-bb63.html>.
5. Will in Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sale Convention, Cesare Massimo Bianca & Michael Joachim Bonell eds., Milan (1987), p. 344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/will-bb47.html>.
6. Harry M. Flechtner in «Remedies Under the New International Sales Convention: The Perspective from Article 2 of the U.C.C.»: 8 Journal of Law and Commerce (1988), 53-108 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/flecht47,63.html>.
7. Comment and Notes on PECL Art. 8:106: Comment A [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp47.html>.
8. Judgment by Oberlandesgericht [Provincial Court of Appeal] Naumburg, Germany 27 April 1999; No. 9 U 146/98. English translation by Jarno Vanto, translation edited by Ruth M. Janal [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/990427g1.html>.
9. Judgment by Landgericht [District Court] Stendal, Germany 12 October 2000; No. 22 S 234/94. English translation by Ruth M. Janal, translation edited by Camilla Baasch Andersen [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/001012g1.html>.
10. Fritz Enderlein & Dietrich Maskow, International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Oceana Publication (1992), p. 192 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html>.

11. Judgment by Oberlandesgericht [Provincial Court of Appeal] Celle, Germany 24 May 1995; No. 20 U 76/94. English translation of this part from Spanogle/Winship, International Sales Law: A Problem Oriented Coursebook (West 2000) [257-259] [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/950524g1.html>.
12. Fritz Enderlein & Dietrich Maskow, International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Oceana Publication (1992), p. 192 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html>.
13. Гражданское уложение Германии = Deutsches Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz: введ. закон к Гражд. уложению; пер. с нем. / [В. Бергманн введ., сост.]; науч. редакторы – В. Бергманн [и др.]. – 3-е изд., перераб. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 896 с.
14. Конвенція Організації Об'єднаних націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_003.
15. Принципи міжнародних комерційних договорів (принципи УНИДРУА (UNIDROIT) 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_920.
16. Принципи європейського договірного права. Коментарі та рекомендації / [пер. з англійської ТОВ «Асоціація експортерів і імпортерів «ЗЕД»]. – К.: Асоціація «ЗЕД», 2013. – 304 с.

Бабий А.А.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
Верховный Суд Украины

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ СРОК ДЛЯ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА (NACHFRIST) КАК ПРЕДПОСЫЛКА ОДНОСТОРОННЕГО РАСТОРЖЕНИЯ ДОГОВОРА

Аннотация

В статье исследованы положения Конвенции Организации Объединенных наций о договорах международной купли-продажи товаров, Принципов УНИДРУА, Принципов европейского договорного права, которыми закреплен концепцию Nachfrist (предоставления должнику дополнительного срока для исполнения обязательства). Уделено внимание положениям Германского гражданского уложения как первоисточника такого права. Проанализированы требования к содержанию уведомления об установлении дополнительного срока, понятие «разумной продолжительности» этого срока, а также последствия его истечения. Исследовано практику европейских судов в этой сфере. Сделан вывод о целесообразности введения предпосылок для внесудебного расторжения договора в хозяйственное законодательство и необходимость в дальнейших исследованиях в этой сфере.

Ключевые слова: односторонний отказ от договора, расторжение договора, процедура Nachfrist, несущественная просрочка, дополнительный срок разумной продолжительности.

Babii A.O.

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Supreme Court of Ukraine

ADDITIONAL PERIOD FOR PERFORMANCE (NACHFRIST) AS PREREQUISITE OF CONTRACT AVOIDANCE

Summary

The article deals with the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts, Principles of European Contract law which have incorporated the concept of Nachfrist (additional period for performance by the party who did not perform). Special attention is paid to the provisions of the German civil code as the source of such a right. Requirements for the notice content, concept of «reasonable length» and consequences of expiration of additional period have been analyzed. Legal precedents in this sphere have been researched into. Amendments with regard to prerequisites for extrajudicial contract termination in commercial law and further study in this sphere have been proposed.

Keywords: avoidance of contract, termination of contract, Nachfrist procedure, non-fundamental delay, additional period of reasonable length.